

Jätetty lausuntopalvelussa 14.9.2023

Yhteiskunta-alan korkeakoulutettujen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut (YKA) ei kannata työssäoloehdon pidentämistä nykyisestä 26 viikosta 12 kuukauteen. Esitys ei myöskään sisällä tarkastelujakson laajentamista samassa suhteessa. Esitetty muutos on huomattava. Se on askel menneeseen ja vastoin työttömyysturvan pitkän linjan kehittämisen periaatteita.

Muutos heikentää erityisesti määräaikaisessa työsuhteessa olevien ja osa-aikatyötä tekevien asemaa. Tilastojen valossa tiedetään, että muutos tulee kohdistumaan erityisesti naisiin, nuoriin, maahanmuuttajiin ja vammaisiin, joista monet ovat työmarkkinoilla jo valmiiksi haavoittuvammassa asemassa. Edellisten lisäksi on tärkeä huomioida, että esitys vaikuttaa palkkatuetussa työssä olevien mahdollisuuksiin täyttää työssäoloehto.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut kannattaa palkansaajan työssäoloehdon muuttamista tuloperustaiseksi.

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

Työssäoloehto kerryttävään tuloon tulisi sisällyttää myös lomakorvaukset. Lyhyissä määräaikaisuuksissa työskentelevät, usein miten naiset ja nuoret, eivät tyypillisesti pysty pitämään vuosilomaa lainkaan tai hyvin vähän työsuhteen aikana. Sen sijaan heille maksetaan kertyneistä lomista lomakorvaus palvelussuhteen päättyessä. Nykymalli asettaa lyhyessä määräaikaisuudessa olevat muihin nähden eriarvoiseen asemaan. Muutos olisi hallinnollisesti kevyt ja selkeyttäisi järjestelmää, kun erilaisia palkkaeriä ei tarvitse eritellä työssäoloehdon kertymistä tarkasteltaessa.

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiittisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

Ei lausuttavaa.

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut vastustaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumista. Vaikutusarvioinnin perusteella (s. 55) suojaosasta luopumisen työllisyysvaikutus on vähäinen, kun taas nykyisellään suojaosa kannustaa ottamaan pieniäkin työsuhteita vastaan ja parantaa näin työllistymismahdollisuuksia tulevaisuudessa. Suojaosan poisto on omiaan lisäämään kannustinloukkuja. Vaarana on, että uudistus vaikeuttaa erityisesti nuorten, osatyökykyisten ja vammaisten työmarkkinatilannetta, jos kannusteet osa-aikaisen työn tekemiseen laskevat.

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut vastustaa lapsikorotuksen poistoa. Ehdotus vaikuttaa negatiivisesti heikommassa asemassa oleviin työnhakijoihin. Esimerkiksi Kelan tutkijoiden tekemän selvityksen mukaan (Sosiaaliturva ja lapsiköyhyys koronakriisissä, 2021) työttömyysturvan lapsikorotus on kustannustehokkaimpia tapoja vähentää lapsiköyhyyttä ja toisaalta sen poistamisella saataisiin päivittäin suurin lapsiköyhyyden lisäys pienimmällä säästöllä.

●● **YHDESSÄ YHTEISKUNTAA RAKENTAMASSA.**

Esitysluonnoksen mukaisesti poisto aiotaan kompensoida lapsilisiä korottamalla. Lapsilisiin tulevat mahdolliset korotukset ovat tyypillisesti olleet vain murto-osan lapsikorotusten tasosta.

Lapsikorotusten poistamisen vaikutusarviointi tulisi tehdä huolellisemmin ja erityisesti kiinnittäen huomiota sukupuoli- ja lapsivaikutuksiin.

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ei kannata omavastuuajan pidentämistä. Muutos on askel menneeseen ja vastoin työttömyysturvan pitkän linjan kehittämistarpeita.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Ei lausuttavaa.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

Oletettavasti muutos aiheuttaa lisää työtä TE-hallinnolle ja Kansaneläkelaitokselle. TE-hallintoa kuormittaa samanaikaisesti käynnissä oleva työvoimapalveluiden siirto kuntiin. Jos esitykset päädytään toteuttamaan, on huolehdyttävä, että TE-hallinnossa ja Kansaneläkelaitoksessa on riittävästi resursseja.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Ei lausuttavaa.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Hallituksen esitysluonnoksen ehdotukset ovat mittavia. Esityksen mukaisesti muutokset tulisivat voimaan vuoden 2024 aikana. Jos muutokset aiotaan toteuttaa, tulisi aikataulua tarkastella kriittisesti ja voimaantulon lykkäämistä harkita.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

YKA yhtyy vuonna 2012 annettuihin valiokuntamietintöihin koskien hallituksen esitystä 115/2012 vp. Tuolloin sekä työelämä- ja tasa-arvo- että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta puolsivat lomakorvausten jaksotusten päättämistä. Jo tuolloin todettiin, että lomakorvausten jaksotusten poisto auttaa kotitalouksia sopeutumaan tilanteeseen, jossa tulot merkittävästi laskevat, se selkeyttää työttömyysturvan toimeenpanoa ja helpottaa erityisesti lyhyitä määräaikaissuusia tekevien asemaa. YKA katsoo, että nämä ovat yhä perusteltuja syitä, eikä näin ollen kannata lomakorvausten jaksotusten palauttamista.

On myös syytä huomioida, että lomakorvauksen tarkoitus on taata työntekijälle mahdollisuus työstä palautumiseen. Lomakorvauksen jaksottamista ei kuitenkaan voi verrata lomaan, sillä työtön on muun muassa työnhakuvelvoitteen piirissä. Muutos kohdistuu erityisesti määräaikaissuusia tekeviin.

Lopuksi YKA haluaa huomauttaa, että lausuntoaika on ollut kohtuuttoman lyhyt suhteessa esityksen vaikutuksiin ja voimaantuloon. Vaikutusarviointi on paikoin puutteellista ja osa arvioinneista on tarkoitus toimittaa myöhemmin. Toivottavaa olisi, että arvioinnit olisivat olleet jo tässä vaiheessa valmistelua tiedossa.